

УДК 347.5

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-5\(35\)-816-827](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-5(35)-816-827)

Пунда Олександр Олегович доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права, Хмельницький Національний Університет, м. Хмельницький, тел.: (097) 457-64-10, <https://orcid.org/0000-0002-9175-3141>

ПРАВО НА ЗБРОЮ ЯК ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВИЙ ФЕНОМЕН ТА ОСНОВА СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО СУПРОТИВУ

Анотація. Стаття присвячена питанням філософсько-правового феномену – права на зброю, як засобу функціонування системи національного супротиву в Україні. Наголошено, що у філософсько-правовій площині право на зброю виступає конкретною формою реалізації фундаментального права на свободу. У цьому контексті право на зброю набуває символічного та практичного значення як інструмент забезпечення свободи через здатність до опору різного роду загрозам національний спротив є однією з ключових складових системи оборони України, яка передбачає активне залучення всього населення до захисту держави. Це не лише безпосередня протидія агресору, а й завчасна підготовка громадян до таких дій у мирний час або у тилкових районах під час війни. Йдеться про формування свідомого, патріотично налаштованого суспільства, здатного до самоорганізації та колективних дій в умовах загрози. Національний спротив здійснюється по всій території країни, без винятку, незалежно від рівня загрози в конкретному регіоні. Населення має можливість добровільно вступити до підрозділів територіальної оборони, які створюються у всіх областях та районах держави. Підкреслимо, що в основі національного супротиву лежить саме вміння та практичні навички володіння громадянами зброєю, психологічна готовність до її застосування до ворога у бойовій обстановці.

Громадянин має право на використання зброї у випадках необхідності захисту свого життя, здоров'я та власності, а також життя, здоров'я та власності іншої фізичної особи або власності юридичної особи, територіальної громади та (або) держави, від протиправних посягань, що включає в себе право на демонстрацію з метою погрози або (та) використання зброї для протидії незакінченому кримінальному правопорушенню, при затриманні особи, що вчинила злочин, в умовах крайньої необхідності або з метою захисту незалежності та територіальної цілісності держави.

Визначені принципи мають лягти в основу законодавства України про зброю. Окремо серед положень цього закону має бути зазначено, що він регулює правовідносини, що виникають при обігу в Україні зброї та бойових припасів, і

спрямований на захист життя та здоров'я громадян, власності, охорону громадського порядку і громадської безпеки, природи і природних ресурсів, територіальної цілісності та державного ладу.

Ключові слова: філософсько-правовий феномен, національний супротив, право на особисту безпеку, право на захист життя, зброя, правове регулювання обігу зброї, застосування зброї.

Punda Oleksandr Olegovych Doctor in the field of Legal Science, professor, professor of the Department of Law, Khmelnytskyi National University, Khmelnytsky, tel.: (097) 457-64-10, <https://orcid.org/0000-0002-9175-3141>

THE RIGHT TO BEAR ARMS AS A PHILOSOPHICAL AND LEGAL PHENOMENON AND THE FOUNDATION OF THE NATIONAL RESISTANCE SYSTEM

Abstract. The article is dedicated to the philosophical and legal phenomenon of the right to bear arms as a means of functioning within the national resistance system in Ukraine. It is emphasized that in the philosophical and legal domain, the right to bear arms represents a specific form of the realization of the fundamental right to freedom. In this context, the right to bear arms acquires both symbolic and practical significance as an instrument for ensuring freedom through the ability to resist various types of threats. National resistance is one of the key components of Ukraine's defense system, which involves the active participation of the entire population in the defense of the state. This is not only a direct counteraction to the aggressor but also the early preparation of citizens for such actions during peacetime or in the rear areas during wartime. It is about forming a conscious, patriotically oriented society capable of self-organization and collective action in the face of a threat. National resistance is carried out throughout the entire territory of the country, without exception, regardless of the level of threat in any specific region. The population has the opportunity to voluntarily join territorial defense units, which are established in all regions and districts of the state. It is important to emphasize that at the core of national resistance lies the ability and practical skills of citizens to handle weapons, as well as the psychological readiness to apply them against the enemy in a combat situation.

From a regulatory and legal standpoint, every adult citizen with legal capacity has the right to freely acquire, possess, and carry weapons and ammunition in accordance with the procedures established by law. A citizen has the right to use a weapon in cases where it is necessary to protect their life, health, or property, as well as the life, health, or property of another individual or the property of a legal entity, a territorial community, and/or the state from unlawful encroachments. This includes the right to demonstrate a weapon as a threat or use it to counter an ongoing criminal

offense, to detain a person who has committed a crime, in conditions of extreme necessity, or to protect the independence and territorial integrity of the state.

These principles should form the basis of Ukraine's legislation on weapons. The law must explicitly state that it regulates legal relations arising from the circulation of weapons and ammunition in Ukraine and is aimed at protecting the life and health of citizens, property, public order and safety, nature and natural resources, territorial integrity, and the constitutional order.

Keywords: philosophical and legal phenomenon, national resistance, right to personal security, right to defend life, weapon, legal regulation of arms turnover, use of weapons.

Постановка проблеми. Особиста безпека та свобода людини поряд з її життям та здоров'ям є одним з базових елементів системи нематеріальних благ, на яких будується її природне благополуччя. Право на особисту безпеку, свободу та недоторканість є інтегрованою категорією, яка ґрунтується на загальнолюдському природному праві на безпеку, що знайшло своє юридичне оформлення на конституційному рівні і деталізовано у чинному законодавстві, та якій притаманні певні особливості. Право на зброю є важливим елементом захисту основоположних свобод громадян. Воно забезпечує можливість кожного захищати своє життя, власність і гідність у випадку загрози. У демократичному суспільстві озброєне населення виступає запобіжником проти тиранії та узурпації влади. Право володіти зброєю формує відповідального громадянина, який усвідомлює свою роль у захисті держави. В умовах зовнішньої агресії ця можливість набуває особливого значення.

В Україні право на зброю розглядається не лише як індивідуальне право, а й як складова загальнонаціональної безпеки. Озброєні та підготовлені громадяни здатні стати першою лінією оборони у разі раптової загрози. Це особливо актуально в умовах гібридної війни, коли ворог може діяти неочікувано. Надання зброї цивільному населенню сприяє формуванню руху національного спротиву. Воно дає можливість організувати самооборону громад, посилити територіальну оборону та підвищити мобілізаційний потенціал країни.

Крім того, право на зброю є проявом довіри держави до своїх громадян. Це стимулює активну громадянську позицію та участь у захисті демократії. В умовах загрози авторитаризму саме озброєне громадянське суспільство здатне протистояти зловживанню владою. В історії України вже неодноразово траплялися випадки, коли народ мусив самотужки боронити свою свободу. Законодавче врегулювання обігу зброї забезпечує баланс між свободою та безпекою.

Контрольований доступ до вогнепальної зброї дає змогу підвищити рівень підготовки населення. Це також зміцнює обороноздатність держави та сприяє

національній єдності. У поєднанні з патріотичним вихованням і військовою підготовкою право на зброю стає чинником стримування зовнішнього ворога. Таким чином, право на зброю в Україні повинно розглядатись як стратегічний ресурс свободи, демократії та сили національного спротиву.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема правового регламентування обігу зброї, особливо в умовах реальності тривалої війни та необхідності організації ефективної моделі національного супротиву у боротьбі з російським агресором лише набуває своєї актуальності та стає предметом численних наукових досліджень. Зокрема, у працях В. Савоста, І. Іваньков, О. Іваньков [1], С.Діденко, А.Грінь, С.Попов [2], В. Літошко [3] науковці приділяють значну увагу проблематиці правового регламентування обігу зброї, розглядаючи їх як важливі чинники забезпечення прав громадян на особисту недоторканість та свободу, реалізацію права на самозахист (необхідну оборону) та ефективного забезпечення захисту незалежності та державного суверенітету України.

Питання національного супротиву взагалі залишаються мало дослідженими на теоретичному рівні. Серед сучасних авторів привертає увагу публікація О.Возної, присвячена особливостям державного управління системою підготовки цивільного населення до національного спротиву в умовах війни [4].

Мета статті – дослідження доктринальних та прикладних аспектів питання філософсько-правового розуміння регулювання обігу зброї в Україні, як засобу забезпечення функціонування системи національного супротиву.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до п.8 ст.1 Закону України «Про основи національного супротиву» від 16 липня 2021 року №1702-ІХ: «національний спротив - комплекс заходів, які організуються та здійснюються з метою сприяння обороні України шляхом максимально широкого залучення громадян України до дій, спрямованих на забезпечення воєнної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності держави, стримування і відсіч агресії та завдання противнику неприйнятних втрат, з огляду на які він буде змушений припинити збройну агресію проти України».

Національний спротив є однією з ключових складових системи оборони України, яка передбачає активне залучення всього населення до захисту держави. Це не лише безпосередня протидія агресору, а й завчасна підготовка громадян до таких дій у мирний час або у тилкових районах під час війни. Йдеться про формування свідомого, патріотично налаштованого суспільства, здатного до самоорганізації та колективних дій в умовах загрози. Національний спротив здійснюється по всій території країни, без винятку, незалежно від рівня загрози в конкретному регіоні. Населення має можливість добровільно вступити до підрозділів територіальної оборони, які створюються у всіх областях та районах держави. Основною метою таких підрозділів є охорона і оборона стратегічних об'єктів, участь у забезпеченні громадського порядку та протидії диверсійним групам.

Цей рух передбачає використання партизанських, інформаційних та інших форм боротьби проти окупаційних сил. До нього залучаються місцеві жителі, здатні здійснювати підривну діяльність, передавати розвіддані, поширювати правдиву інформацію серед населення. Чим ширше залучення населення до спротиву, тим ефективнішим є тиск на ворога. Мета такого руху — послаблення позицій агресора і створення для нього нестерпних умов перебування на окупованих територіях.

Національний спротив охоплює також інформаційний, психологічний, правовий і гуманітарний виміри боротьби. Важливим аспектом є готовність цивільного населення до швидкої мобілізації у разі загрози, а також наявність знань і навичок, необхідних для дій у кризових умовах. Держава забезпечує організаційну, матеріальну та методичну підтримку для розвитку територіальної оборони й руху опору. Значну роль відіграє система національного патріотичного виховання, яка формує у громадян розуміння важливості спротиву. Територіальна оборона і рух опору — це два взаємодоповнюючі елементи єдиної системи національного спротиву. Разом вони створюють умови для загальнонародного протистояння агресії та забезпечують гнучкість, мобільність і стійкість усього суспільства. Національний спротив є не лише військовим інструментом, а й проявом сили духу, єдності та незламності українського народу.

Система керівництва національним спротивом в Україні створена таким чином, щоб забезпечити ефективну, скоординовану та безперервну взаємодію всіх його складових. На найвищому рівні керівництво здійснює Президент України як Верховний Головнокомандувач Збройних Сил, який визначає стратегічні напрями розвитку спротиву та координує діяльність усіх структур. Безпосередню реалізацію рішень Президента забезпечує Міністр оборони України, який через відповідні підрозділи організовує взаємодію між усіма компонентами системи спротиву. Така вертикаль влади дозволяє оперативно реагувати на загрози та координувати дії як у мирний час, так і в умовах воєнного стану.

Національний спротив включає три основні складові, кожна з яких має чітко визначені функції. Першою складовою є територіальна оборона, що виконує завдання з охорони об'єктів критичної інфраструктури, підтримки правопорядку в громадах та боротьби з диверсійно-розвідувальними групами. Підрозділи територіальної оборони розгортаються в усіх регіонах України, що забезпечує оперативне реагування на загрози на місцях. Другою складовою є рух опору — форма боротьби, яка активізується на тимчасово окупованих територіях. До його завдань належать інформаційний вплив на противника, поширення правдивої інформації серед населення, організація саботажу та підтримка українських збройних сил.

Третьою складовою є підготовка громадян до участі в національному спротиві, що має стратегічне значення для довготривалого збереження обороноздатності країни. Вона включає військову, психологічну, тактичну та правову підготовку населення. Особлива увага приділяється формуванню патріотичної свідомості, розвитку навичок першої допомоги, орієнтуванню на місцевості, користуванню зброєю та виживанню в умовах надзвичайних ситуацій. Навчання охоплює різні вікові категорії, від шкільної молоді до дорослого населення.

Головною метою цього напрямку є забезпечення того, щоб кожен громадянин знав свою роль у захисті держави та був готовий діяти в умовах загрози. Формування активної громадянської позиції та усвідомлення відповідальності за долю країни — основа сталого супротиву. Підготовка населення також передбачає інформаційні кампанії, навчально-тренувальні збори, курси та освітні програми.

Керівництво цим напрямком здійснюється Кабінетом Міністрів України, який залучає до реалізації завдань відповідні центральні органи виконавчої влади. Це дозволяє забезпечити міжвідомчу координацію та ефективне використання ресурсів. У підсумку, кожна складова національного супротиву — територіальна оборона, рух опору та підготовка громадян — формує цілісну систему, що дозволяє Україні протистояти загрозам та зміцнювати свою обороноздатність у довгостроковій перспективі.

Підкреслимо, що в основі національного супротиву лежить саме вміння та практичні навички володіння громадянами зброєю, психологічна готовність до її застосування до ворога у бойовій обстановці.

Психологічна готовність до застосування зброї є не менш важливою, ніж технічне володіння нею. Вона формується через систематичні навчання, військово-патріотичне виховання та участь у навчально-тренувальних зборах. Людина, яка усвідомлює загрозу та має внутрішню мотивацію до захисту своєї Батьківщини, здатна діяти рішуче й ефективно. В умовах війни важливо, щоб громадяни не лише не панікували, а й були готові до активних дій.

Держава повинна створювати умови для доступу громадян до базової військової підготовки. Вона має включати в себе стрілецькі вправи, навчання тактиці ведення бою, основам самооборони, надання першої медичної допомоги. Регулярні тренування на рівні старшої школи (оновлений курс «Захисту України»), університетів (базова підготовка) та дорослого цивільного населення (національний супротив) сприяють не лише розвитку практичних умінь, але й зміцненню впевненості в собі.

Озброєний та підготовлений народ є серйозною перешкодою для будь-якого агресора. Такий народ важко залякати або підкорити, адже кожен громадянин здатен чинити опір. Масове володіння зброєю у поєднанні з високим рівнем самосвідомості — це запорука сильної держави. Готовність громадян захищати свою землю — прояв найвищого рівня патріотизму.

Цей потенціал має бути підтриманий на законодавчому рівні, щоб забезпечити відповідальне, контрольоване та безпечне володіння зброєю. Варто впроваджувати державні програми з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях та умовах воєнного стану. Важливо також формувати культуру поведінки зі зброєю, яка базується на дисципліні, відповідальності та правосвідомості.

У контексті формування національного спротиву особливу роль відіграє запровадження базової військової підготовки у вищих навчальних закладах освіти. Це рішення має стратегічне значення, адже дозволяє охопити широкі верстви молоді та формувати в них готовність до оборони держави ще на етапі здобуття освіти. Впровадження такої підготовки сприятиме формуванню патріотичної свідомості, зміцненню дисципліни, відповідальності та відчуття громадянського обов'язку. Молоді люди отримуватимуть не лише теоретичні знання, а й практичні навички, необхідні в умовах надзвичайних ситуацій чи війни.

До програми базової військової підготовки мають входити вивчення основ національної безпеки, основ стрілецької справи, тактики дій у бойових умовах, першої медичної допомоги та цивільного захисту. Також важливим компонентом є ознайомлення з положеннями міжнародного гуманітарного права, що регулює правила ведення війни. Таке навчання сприятиме розвитку стійкості до стресових ситуацій та вмінню діяти раціонально під час загрози.

Крім того, базова військова підготовка має позитивний вплив на фізичну форму студентів, оскільки включає інтенсивні тренування, навчання в польових умовах. Запровадження обов'язкових навчально-польових зборів дозволить закріпити отримані знання на практиці. Це також сприятиме зміцненню колективізму та довіри між молодими людьми.

Участь у такій підготовці не означає автоматичного призову до війська, однак вона створює резерв фахівців, здатних швидко долучитися до оборони держави у разі потреби. В умовах сучасних загроз, коли агресія може мати як відкритий, так і гібридний характер, наявність підготовленого цивільного населення є критично важливою. Вища освіта має стати не лише джерелом знань у галузі науки, а й інструментом підготовки захисників України.

Особливої уваги заслуговує впровадження гендерно збалансованого підходу до навчання — військова підготовка має бути доступною як для чоловіків, так і для жінок. Це дозволить залучити більше ресурсів та розвивати культуру рівного внеску в оборону країни. Університети, які візьмуть на себе функції центрів базової підготовки, зможуть співпрацювати з військовими частинами, громадськими об'єднаннями та центрами територіальної оборони.

Таке партнерство посилить якість навчання, зробить його більш прикладним і адаптованим до сучасних викликів. Важливо, щоб базова військова

підготовка була не формальністю, а реальною можливістю для кожного студента здобути корисні та потрібні знання. Держава має забезпечити належне фінансування, методичне супроводження та створення інфраструктури для навчання.

У майбутньому базова військова підготовка у вишах може стати частиною загальнонаціональної системи мобілізаційної готовності. Це підвищить стійкість суспільства до будь-яких кризових ситуацій та зміцнить бойовий дух населення. Таким чином, університети мають не лише готувати фахівців для мирного життя, а й формувати готовність молоді стати на захист Батьківщини.

Свобода у володінні та використанні зброї, засобів індивідуального та колективного захисту, охоронних систем різного виду виступає важливою гарантією реалізації не лише права на життя людини, а й інших особистих немайнових прав, зокрема права на особисту недоторканність та особисту безпеку. У сучасному світі, де загрози злочинності, терористичних актів, воєн та насильства залишаються актуальними, забезпечення можливості самозахисту стає ключовим елементом державної політики у сфері прав людини. Надання громадянам права на володіння засобами самозахисту не означає всездозволеності, а передбачає чітке законодавче регулювання та контроль з боку держави.

Відповідно до ч.3 ст.22 «Порядок зберігання і застосування зброї, бойової техніки та спеціальних засобів під час виконання завдань територіальної оборони» Закону України «Про основи національного супротиву» від 16 липня 2021 року № 1702-IX члени добровольчих формувань територіальних громад наділені правом застосовувати особисту мисливську та стрілецьку зброю під час виконання завдань територіальної оборони. Це право є важливим елементом забезпечення ефективного спротиву в умовах загроз національній безпеці. Окрім особистої зброї, вони можуть використовувати й інші дозволені види озброєння, а також боеприпаси до них. Застосування зброї регулюється чітким порядком, встановленим КМУ, що запобігає зловживанням і гарантує дотримання законності.

Історичний досвід багатьох країн засвідчує, що право на володіння зброєю часто розглядається як запобіжник проти тиранії, диктатури та свавілля. Свобода у сфері володіння засобами самозахисту є частиною загальної системи громадянських свобод. З іншого боку, право на зброю є предметом жвавих дискусій, оскільки його реалізація може створювати нові ризики. Тому важливо зберігати баланс між свободою та публічною безпекою, між особистими правами та інтересами суспільства. Державна політика у цій сфері має ґрунтуватися на принципах прав людини, верховенства права та пропорційності.

На конституційному рівні право на володіння зброєю історично вперше було закріплене у другій поправці до Конституції США, що була частиною так

званого «Білля про права» від 1791 року. У змісті цієї поправки було зазначено: «Оскільки для безпеки вільної держави необхідна добре організована міліція, право народу зберігати й носити зброю не підлягає обмеженню». Як зауважує американський правник Девід Каррі: «Досі тривають палкі суперечки з приводу того, чи в світлі цієї проголошеної мети поправка дозволяє окремим особам мати зброю, а Верховний Суд так і не розв'язав цього питання» [4].

Нажаль, в Україні відсутній єдиний законодавчий акт, який би безпосередньо регулював обіг вогнепальної зброї і узгодив всі наявні суперечності. В нашій країні процес отримання дозволу на володіння вогнепальною зброєю є складним і вимагає від громадянина виконання низки умов, лише після виконання яких громадянину може бути надано дозвіл на придбання вогнепальної зброї, а потім на її зберігання.

У науковому середовищі України немає єдиного бачення моделі чи ключових принципів регулювання обігу вогнепальної зброї. Попри це, всі погоджуються, що законодавче регулювання обігу вогнепальної зброї необхідне. Це призвело до внесення кількох законопроектів до Верховної Ради України; три з них обговорювали у 2021 році. Жодна згода щодо моделі чи ключових принципів не спричинила значного конфлікту між законодавцями та науковцями [3, С. 40].

Адміністративно-правове регулювання поводження зі зброєю у національній правовій системі зосереджено на рівні відомчих підзаконних актів. До їх числа можна віднести такі: Наказ МВС України «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів» від 21.08.1998 року [5] та «Положення про дозвільну систему» затверджене постановою КМУ від 12 жовтня 1992 р. №576 [6].

Висновки. Національний спротив є однією з ключових складових системи оборони України, яка передбачає активне залучення всього населення до захисту держави. Це не лише безпосередня протидія агресору, а й завчасна підготовка громадян до таких дій у мирний час або у тилкових районах під час війни. Йдеться про формування свідомого, патріотично налаштованого суспільства, здатного до самоорганізації та колективних дій в умовах загрози. Національний спротив здійснюється по всій території країни, без винятку, незалежно від рівня загрози в конкретному регіоні. Населення має можливість добровільно вступити до підрозділів територіальної оборони, які створюються у всіх областях та районах держави. Підкреслимо, що в основі національного супротиву лежить саме вміння та практичні навички володіння громадянами зброєю, психологічна готовність до її застосування до ворога у бойовій обстановці.

У філософсько-правовій площині право на зброю виступає конкретною формою реалізації фундаментального права на свободу. Свобода, як базова категорія політико-правової філософії, розглядається не лише як відсутність зовнішніх обмежень, а й як здатність людини активно діяти задля збереження власної гідності, безпеки та самореалізації. У цьому контексті право на зброю набуває символічного та практичного значення як інструмент забезпечення свободи через здатність до опору різного роду загрозам. Філософське розуміння права на свободу охоплює не лише моральний імператив автономії особи, а й необхідність для неї мати реальні засоби для захисту в умовах можливого насильства чи свавілля.

Реалізація цього права передбачає, що держава визнає і гарантує право громадян на захист власного життя, свободи та власності, включаючи використання відповідних засобів. Таким чином, право на зброю стає не просто юридичною категорією, а елементом світоглядної системи, у якій свобода і відповідальність взаємозалежні. Людина, озброєна правом і засобами самозахисту, не лише набуває інструмент безпеки, але й усвідомлює глибину моральної відповідальності за використання такої сили. Це формує нову якість громадянської свідомості, в основі якої лежить ідея правової свободи як самозахисту в межах закону.

Держава повинна створювати умови для доступу громадян до базової військової підготовки. Вона має включати в себе стрілецькі вправи, навчання тактиці ведення бою, основам самооборони, надання першої медичної допомоги. Регулярні тренування на рівні старшої школи (оновлений курс «Захисту України»), університетів (базова підготовка) та дорослого цивільного населення (національний супротив) сприяють не лише розвитку практичних умінь, але й зміцненню впевненості в собі.

Громадянин має право на використання зброї у випадках необхідності захисту свого життя, здоров'я та власності, а також життя, здоров'я та власності іншої фізичної особи або власності юридичної особи, територіальної громади та (або) держави, від протиправних посягань, що включає в себе право на демонстрацію з метою погрози або (та) використання зброї для протидії незакінченому кримінальному правопорушенню, при затриманні особи, що вчинила злочин, в умовах крайньої необхідності або з метою захисту незалежності та територіальної цілісності держави.

Визначені принципи мають лягти в основу законодавства України про зброю. Окремо серед положень цього закону має бути зазначено, що він регулює правовідносини, що виникають при обігу в Україні зброї та бойових припасів, і спрямований на захист життя та здоров'я громадян, власності, охорону громадського порядку і громадської безпеки, природи і природних ресурсів, територіальної цілісності та державного ладу.

Поводження та правочини зі зброєю мають здійснюватися на основі спеціальних дозволів, а реєстрація зброї відображатися у Єдиному державному реєстрі зброї адміністратором якого має бути МВС України.

Література:

1. Савоста В. Правове регулювання обігу цивільної вогнепальної зброї в Україні. *Ehrlich's journal*. 2024. №. 8. С. 58-64
2. Діденко С., Грінь А., Попов С. Особливості адміністративно-правового регулювання обігу вогнепальної зброї в Україні: реалії сьогодення та перспективи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2022. № 69. С. 266–271.
3. Літошко В. Правове регулювання обігу вогнепальної зброї в Україні: проблеми та перспективи. *Нове українське право. Спецвипуск*. 2022. Т. 2. С. 36-41.
4. Возна О.В. Особливості державного управління системою підготовки цивільного населення до національного спротиву в умовах війни. *Наукові інновації та передові технології. Серія “Управління та адміністрування”*. 2025. №4. С.77-87.
5. Про основи національного супротиву: Закон України від 16 липня 2021 року № 1702-ІХ. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>. (дата звернення: 27.03.2025)
6. Девід П.Каррі. Конституція Сполучених Америки. К. : Веселка, 1993. 20 с.
7. Інструкція «Про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, [...]» : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21.08.1998 р. № 622; оновлена 6 червня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98/print1499418753052336#Text> (дата звернення: 27.03.2025)
8. Положення про дозвільну систему : Постанова Кабінету Міністрів від 12 жовтня 1992 р. №576; оновлена 19 травня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-92-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.03.2024)

References:

1. Savosta V. (2024). Pravove rehuliuвання obihu tsyvilnoi vohnepalnoi zbroi v Ukraini. [Legal Regulation of Civilian Firearms Circulation in Ukraine] *Ehrlich's journal*. No 8, C.58-64. [in Ukrainian].
2. Didenko, S., Grin, A., Popov, S. (2022). Osoblivosti administrativno-pravovogo reguluvannya obigu vohnepalnoi zbroi v Ukraini: realiyi sгодennya ta perspektivi [Features of administrative and legal regulation of the circulation of firearms in Ukraine: present realities and prospects]. *Naukovii visnik Uzhgorodskogo natsionalnogo universitetu. Seriya “Pravo” – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University: “law” series*. No 69, 266–271 [in Ukrainian].
3. Litoshko V. (2022). Pravove rehuliuвання obihu vohnepalnoi zbroi v Ukraini: problemy ta perspektvy. [Legal Regulation of Firearms Circulation in Ukraine: Problems and Prospects] *New Ukrainian Law. Special Issue*. 36-41 [in Ukrainian].
4. Vozna O. (2025) Osoblyvosti derzhavnoho upravlinnia systemoiu pidhotovky tsyvilnoho naselennia do natsionalnoho sprotyvu v umovakh viiny [Features of State Management of the Civil Population Training System for National Resistance in Wartime Conditions] *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii. Seriya “Upravlinnia ta administruvannya” - Scientific Innovations and Advanced Technologies. Series "Management and Administration."*. №4, C.77-87 [in Ukrainian].
5. Pro osnovy natsionalnoho suprotyvu: Zakon Ukrainy vid 16 lypnia 2021 roku № 1702-ІХ. [On the Fundamentals of National Resistance: Law of Ukraine dated July 16, 2021, No. 1702-ІХ.] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>. [in Ukrainian].

6. Devid P.Karri. (1993) *Konstytutsiia Spoluchenykh Ameryky* [Constitution of the United States of America]. 20 [in Ukrainian].

7. Instruktsiya "Pro porядok vigotovlennya, pridbannya, zberigannya, obliku, perevezennya ta vikoristannya vognepalnoyi, pnevmatichnoyi, kholodnoyi i okholoshchenoyi zbroyi Ukrainy, [...]»: Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukraini vid 21.08.1998 r. № 622; onovlena 6 chervnya 2023 r. [Instructions "On the procedure for the manufacture, acquisition, storage, accounting, transportation and use of firearms, pneumatic, cold and refrigerated weapons, Ukraine, [...]": Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated August 21, 1998 No. 622]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98/print1499418753052336#Text> (Last accessed: 03/27/2024) [in Ukrainian].

8. Polozhennya pro dozvilnu sistem: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayni vid 12 zhovtnya 1992 r. No. 576; onovlena 19 travnya 2022 r. [Regulation on the authorization system: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine on October 12, 1992 No. 576]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-92-%D0%BF#Text> (Last accessed: 03/27/2024) [in Ukrainian].